

BİRECİK FISTIĞI ÜRÜN RAPORU 2020

Dünya Birecik Fıstığı Verileri (bin ton)

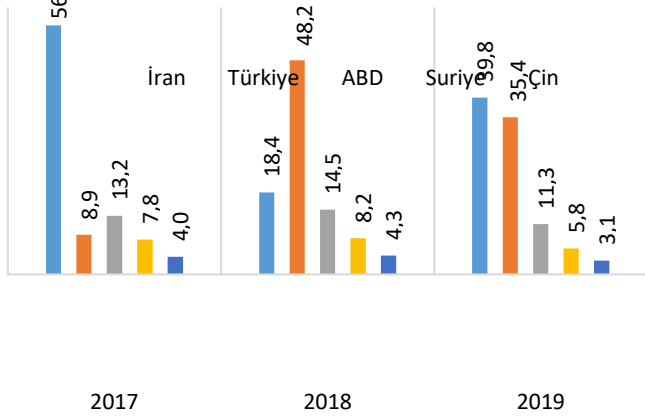
	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 ₁	Değişim (%) ₂
Üretim	511	781	649	780	717	-8,1
Tüketim	516	679	658	749	664	-11,3
İthalat	262	335	339	326	339	3,8
İhracat	282	369	377	353	371	4,9
Başlangıç stokları	86	62	130	83	87	5,4
Bitiş stokları	62	130	83	87	108	23,8

Kaynak: USDA, (Erişim: 20.01.2021), ₁/Tahmin ₂/ Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir.

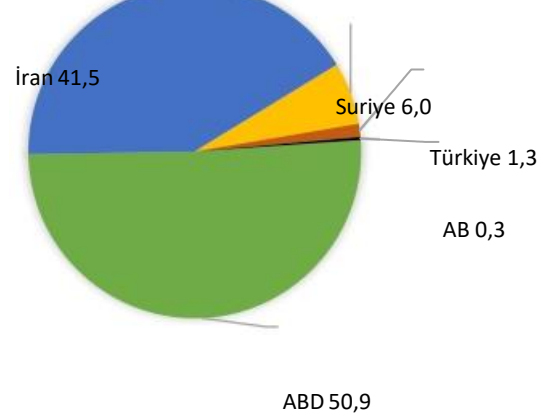
Dünyada 2019/20 üretim sezonunda 717 bin ton Birecik fıstığı üretimi gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Bir önceki sezona göre dünyada Birecik fıstığı üretiminde %8 oranında bir daralma söz konusudur. Dünya Birecik fıstığı üretiminde 2019/20 üretim sezonunda ABD 336 bin ton ile ilk sırada yer almaktadır. Aynı üretim sezonunda İran 205 bin ton, Türkiye 85 bin ton, Suriye 70 bin ton ve AB 22 bin ton üretim ile ABD'yi takip etmektedir. Türkiye, dünya Birecik

fıstığı üretiminin %12'sini karşılamaktadır. Dünya Birecik fıstığı ticaretine bakıldığında, 2019/20 sezonunda ihracatın %5 artışla 371 bin tona, ithalatın ise %4 artışla 339 bin tona ulaştığı anlaşılmaktadır. Dünya Birecik fıstığı tüketimi bir önceki sezona göre %11 düşüşle 664 bin ton olarak gerçekleşmiştir. ABD 144 bin ton ile dünya Birecik fıstığı tüketiminde lider konumdadır. ABD'yi, Çin, AB ve Türkiye takip etmektedir.

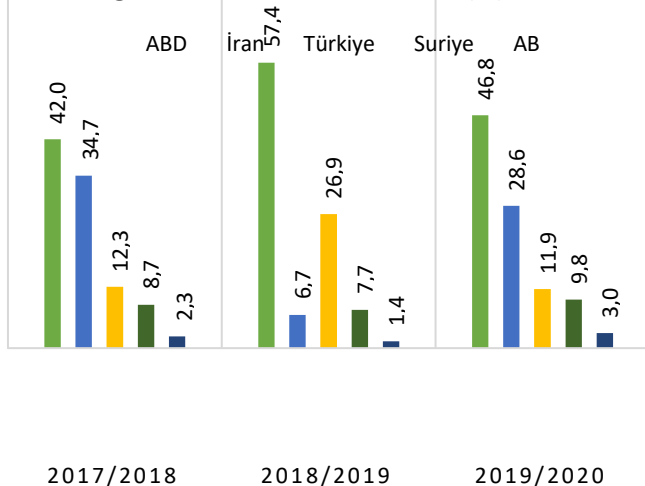
Birecik fıstığı alanında önemli ülkeler (%)

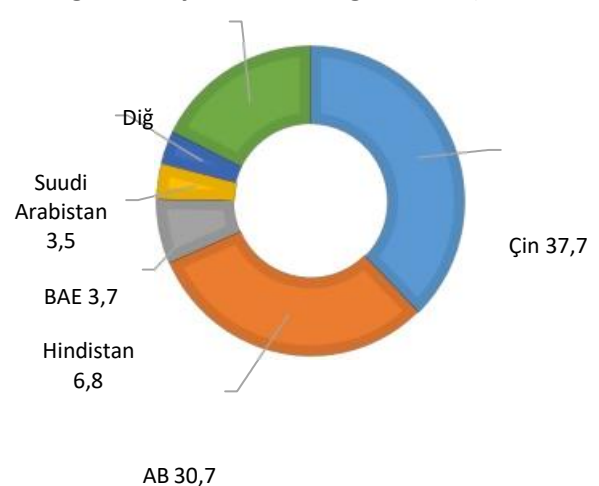
Ülkelere göre dünya Birecik fıstığı ihracatı (2020/20, %)

Birecik fıstığı üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya Birecik fıstığı ithalatı (2020/20, %)

Dünya Birecik fıstığı ihracatında 2019/2020 piyasa döneminde ABD'nin 189 bin ton ve %51 oranla ilk sırada yer aldığı tahmin edilmektedir. İran'ın 154 bin ton, Suriye'nin 22 bin ton, Türkiye'nin 4.700 ton ve AB ülkelerinin ise 1.100 ton ile ABD'yi takip ettiği gözlemlenmektedir. Aynı dönem itibariyle dünya fıstık

ithalatına bakıldığında Çin 128 bin ton ve %38 payla ilk sırada yer aldığı tahmin edilmektedir. AB ülkelerinin 104 bin ton, Hindistan'ın 23 bin ton, BAE'nin 12 bin ton ve Suudi Arabistan'ın ise 11.700 ton ile Çin'den sonra gelen önemli ülkeler olduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye Birecik fıstığı Verileri (ton)

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Değişim (%) ₁
Üretim	80.000	144.000	170.000	78.000	240.000	207,7
Tüketim	70.158	121.566	147.037	66.905	205.743	207,5
İthalat	52	118	150	218	19.417	8.806,9
İhracat	4.971	13.887	12.736	6.575	39.101	494,7
Kişi başına tüketim (kg)	0,9	1,5	1,8	0,8	2,5	203,0
Yeterlilik derecesi (%)	106,7	110,9	108,2	109,1	109,2	0,1

Kaynak: TÜİK (Erişim: 21.01.2021), 1/ Verisi bulunan son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir. Piyasa yılı Temmuz-Haziran

Birecik fıstığı alanı; Türkiye'de 2019/20 üretim döneminde 3,66 milyon dekar alanda Birecik fıstığı üretimigerçekleşmiştir. Birecik fıstığı üretim alanında %38,5'lik paya sahip olan Şanlıurfa, 1,41 milyon da alan ile en fazla üretim alanına sahip il konumundadır. Şanlıurfa'yı 1,39 milyon da ile Gaziantep ve 285 bin da ile Siirt takip etmektedir.

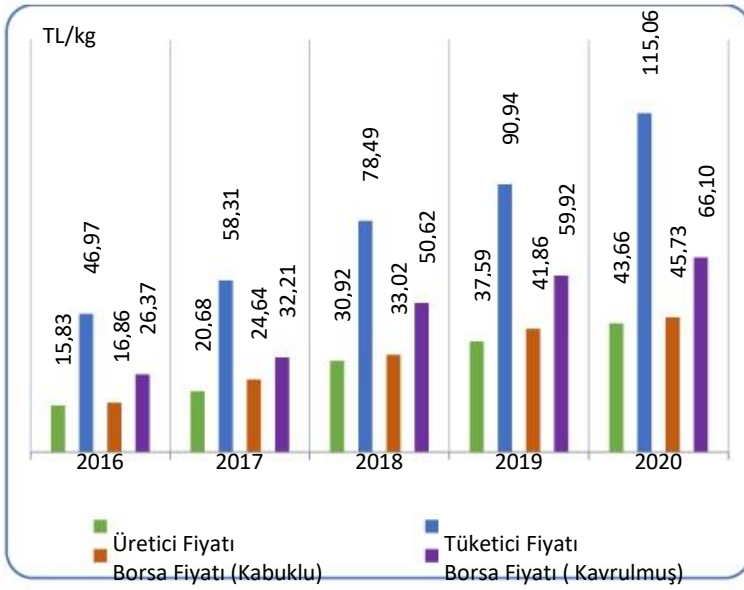
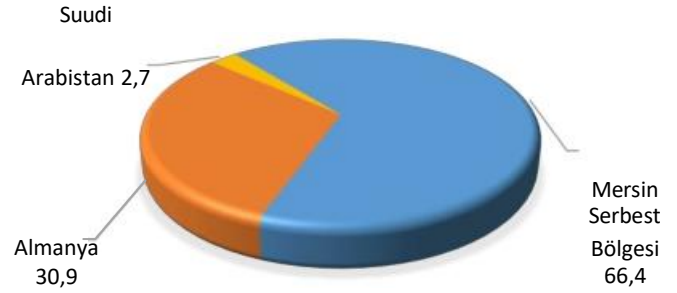
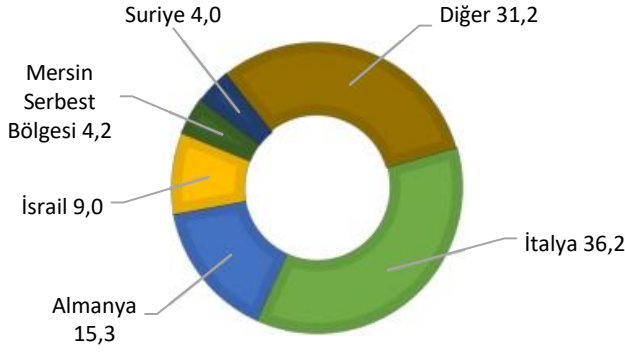
Birecik fıstığı üretimi; 2019/20 üretim döneminde Türkiye'de 80 bin ton Birecik fıstığı üretimi gerçekleşmiştir. Birecik fıstığı üretiminde önemli bir yere sahip olan Şanlıurfa 32 bin ton üretimle Türkiye üretiminin %37,6'sını gerçekleştirmiştir. Gaziantep 26 bin tonluk üretim ile ikinci sırada, 12 bin tonluk üretim ile Siirt üçüncü sırada yer almaktadır.

Türkiye'de Birecik Fıstığı İhracatı; TÜİK verilerine göre 2019/2020 piyasa döneminde Türkiye'nin Birecik fıstığı ihracatı 2.600 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu ihracatın da %90'ı kabuksuz Birecik fıstığı ihracatıdır. İhracatın ilk sırasında %36 oranı ve 935 ton ile İtalya yer almaktadır. İhracatta İtalya'yı, 396 tonla Almanya (%15), 232 tonla İsrail (%9), 108 tonla Mersin Serbest Bölgesi (%4) ve 103 tonla Suriye(%4) takip etmektedir.

Aynı piyasa döneminde Türkiye'nin Birecik ıstığı ihracat değeri 50,5 milyon dolar olarak gerçekleşmiş olup, bu değerin %95'i de kabuksuz Birecik fıstığı değeridir.

Türkiye Birecik fıstığı ihracatında önemli ülkeler (2019/20, %) Türkiye Birecik fıstığı ithalatında önemli ülkeler (2019/20, %)

2020 yılı Birecik fıstığı üretici fiyatı bir önceki yıla göre %16'lık artışla 43,66 TL/kg olmuştur. 2020 yılı Aralık ayında ise bir önceki yılın aynı ayına göre %19'luk düşüşle 37,73 TL/kg olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılı tüketici fiyatı ise, bir önceki yıla göre %27 oranında artarken, Aralık ayı fiyatı önceki yılın aynı ayına göre %4 oranında azalarak 106,04 TL/kg'ye düşmüştür.

2020 yılı Aralık ayında 24,51 TL/kg olan kabuklu Birecik fıstığı borsa fiyatı bir yıl önceki aynı aya göre %95 oranında artarken, bir önceki aya göre ise %4 oranında düşmüştür. Kavrulmuş Birecik fıstığı borsa fiyatı ise 2020 yılında bir önceki yıla göre %124 oranında artmış, 2020 yılı Aralık ayında ise fiyat oluşmamıştır.

Kaynak: TÜİK, GTB (Gaziantep Ticaret Borsası), 2021

Türkiye'de Birecik Fıstığı Destekleme Politikaları: Birecik fıstığı için 2020 yılında 15 TL/da mazot desteği ve 4 TL/da gübre desteği ödemesi yapılmaktadır. Sertifikalı fidan/fide ve standart fidan kullanım desteği kapsamında standart fidanlarda 100 TL/da, sertifikalı fidanlarda 400 TL/da destekleme yapılmaktadır. Organik Birecik fıstığı yetiştiren 1. Kategori kapsamında bireysel sertifikaya sahip olan üreticilere 100 TL/da, grup sertifikasına sahip üreticilere ise 50 TL/da verilmektedir. İyi tarım uygulamaları yapan Birecik fıstığı üreticilerine 2. Kategori kapsamında bireysel sertifikaya sahip olanlara 40 TL/da, grup sertifikasına sahip üreticilere ise 20 TL/da destek verilmektedir. Yurtiçi sertifikalı fidan üretim desteği kapsamında aşılı fidan üretimine 0,50 TL/adet ve aşısız fidan üretimine ise 0,25 TL/adet desteğe yapılmaktadır. Birecik fıstığı üretimi yapan üreticilere verilen tarımsal desteklere bakıldığında, 2016 yılında verilen toplam desteğin 2020 yılında %78 arttığı anlaşılmaktadır.

Yıllar	Verilen Destek (TL/kg)			
	Toprak Analizi	Gübre	Mazot	Toplam
2016	-	0,152		0,152
2017	0,013	0,067	0,151	0,232
2018	0,011	0,056	0,140	0,207
2019	0,011	0,055	0,205	0,270
2020	0,011	0,055	0,205	0,270

Kaynak: TOB verilerinden TEPGE hesaplamaları, 2020 yılı hesaplamaları 2019 yılı verimi esas alınarak yapılmıştır.

	2016	2017	2018	2019	2020
Birecik fıstığı Fiyatı (TL/kg)	15,83	20,68	30,92	37,59	43,66
Birecik fıstığı Fiyatı + Destek (TL/kg)	19,17	28,39	33,64	37,88	43,95
Gübre Fiyatı (TL/kg) (20.20.0)	0,53	0,71	1,03	1,22	1,28
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,85	4,69	5,78	6,43	6,07
1 kg Birecik fıstığı ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
Birecik fıstığı/Gübre	29,93	29,29	30,11	30,84	34,06
Birecik fıstığı + destek/Gübre	36,24	40,22	32,76	31,07	34,28
Birecik fıstığı/Mazot	4,11	4,41	5,35	5,85	7,20
Birecik fıstığı + destek/Mazot	4,98	6,06	5,82	5,89	7,25

Kaynak: TOB ve TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları.
2020 destekleri, 2019 verimi esas alınarak hesaplanmıştır.

Birecik fıstığı Girdi Pariteleri

Birecik fıstığı üretici fiyatı bir önceki yıla göre %16 artarken, gübre fiyatı %5,2 artmış, mazot fiyatı ise %5,6 oranında düşmüştür.

2016 yılında 1 kg Birecik fıstığı ile 29,9 kg gübre, 4,1 lt mazot satın alınırken, 2020 yılında 34,1 kg gübre, 7,2 lt mazot satın alınmaktadır.

2016 yılında destekler dâhil 1 kg Birecik fıstığı ile 36,2 kg gübre, 4,9 lt mazot satın alınırken, 2020 yılında destekler dâhil 34,3 kg gübre, 7,3 mazot satın alınmaktadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Dünya Birecik fıstığı üretiminde 2019/20 sezonunda bir önceki sezona göre %8 oranında düşüş olduğu tahmin edilmektedir. Aynı sezonda dünya Birecik fıstığı ithalatında %4'lük, ihracatında da %5'lik bir artış olduğu görülmektedir. FAO verilerine göre 2019 yılı dünya Birecik fıstığı ekim alanında %40 ile İran ilk sırada yer almaktadır. Türkiye ise %35 (366 bin ha) ile dünya Birecik fıstığı üretim alanında ikinci sıradadır. Aynı yıl itibarıyla dünya fıstık üretiminde ise %9 (80 bin ton)'luk payla dördüncü sırada yer almaktadır.

Dünya kuru yemiş piyasasında yaşanan olası gelişmeler birbirine ikame durumunda olan ürünleri etkilemektedir. Dünyada 2020 piyasa döneminde fıstığa ikame durumundaki badem üretiminde yüksek artışlar yaşanması ve fiyat uygunluğu bademe olan yönelimi artırmıştır. Aynı dönem de fıstıkta da bir önceki sezon yok yılı olması sebebiyle artış beklense de aynı oranda bir artış beklenmemektedir.

Fıstıkta periyodisite görülmesinden ötürü Türkiye'de 2018 yılındaki rekor rekolten sonra 2019 yılında üretim bir

önceki yıla göre %65 oranında düşmüştür. TÜİK Bitkisel Üretim İstatistiklerine göre 2020 yılında Birecik fıstığı üretim miktarı 296 bin tondur.

Türkiye'de Birecik fıstığı üretiminin %90'ından fazlası üretim için gerekli olan coğrafi koşullara sahip Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden sağlanmaktadır. Birecik fıstığı hem bölge hem de ülke ekonomisi açısından önem arz etmektedir. Son yıllarda Birecik fıstığı üretim alanları itibarıyla dünyada öncü ülke konumunda bulunan Türkiye için verim konusunda aynı şeyleri söylemek pek mümkün değildir. Birecik fıstığında görülen periyodisiteden kaynaklı üretim de yıllar itibarıyla dalgalanmalar yaşanmaktadır. Ayrıca verimi, iklim koşulları, döllenme, hastalık-zararlılar gibi faktörler de etkilemektedir. Verimdeki düşüklüğün önüne geçilebilmesi için üreticiye sürdürülebilir tarım uygulamalarıyla ilgili eğitimler verilmesi, zararlı böceklerle etkin mücadele edilmesi, yabancı otların kontrol altına alınması gerekmektedir. Bu uygulamalarla birlikte verimde önemli ölçüde iyileştirme sağlanacaktır.